

Fördjupningsmaterial om översyn av apotekens handelsmarginal, bilaga till pressmeddelande 2012-04-27

På två år har det skett en explosionsartad expansion av apotek i Sverige. Ett nytt apotek har öppnat nästan varannan dag. Vi har fått över 300 nya apotek, längre öppettider och en mångfald av aktörer. Samtidigt har försäljningen av receptbelagda läkemedel inte ökat – det är med andra ord fler som ska dela på samma kaka. Trots detta uppvisar de flesta apotek ett positivt resultat. Det konstaterar Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, TLV, i sin första uppföljning av den svenska apoteksmarknaden.

Det är TLV som beslutar om apotekens handelsmarginal, alltså den ersättning de får av staten för att sälja receptbelagda läkemedel. Syftet med ersättningen är att ge apotekskunder tillgång till läkemedel och god service. För att stimulera apoteksmarknaden och öka tillgängligheten höjdes handelsmarginalen vid omregleringen 2009. Efter höjningen beräknades handelsmarginalen uppgå till drygt 4 miljarder. Sedan dess har antalet apotek blivit över 30 procent fler och i genomsnitt har varje apotek öppet 10 timmar längre per vecka. Dessutom har både större kedjor och mindre entreprenörer etablerat sig.

Nivån på handelsmarginalen behöver inte ändras

Förutom att marginalen höjdes i samband med omregleringen gavs apoteken också möjlighet att tjäna extra pengar genom handeln med så kallade parallellimporterade läkemedel. Detta har resulterat i större vinster för apoteken än vad vi beräknade. TLV har kommit fram till att nivån på handelsmarginalen inte behöver ändras. Den extra ersättning som apoteken fick i samband med omregleringen har dock blivit något lägre än beräknat. Därför blir det vissa ändringar för hur handelsmarginalen betalas ut.

Enligt branschen själv har den senaste tiden präglats av dålig lönsamhet och stagnerad omsättning – de har kort sagt haft det "kämpigt".

Mycket tyder på överetablering i storstäder

TLV:s utredning pekar däremot på att de flesta apotek uppvisar ett positivt resultat och att marknaden fortfarande är under utveckling. Vi ser dock exempel på att man inte har anpassat sin verksamhet till marknadens behov. Mycket tyder till exempel på att det finns en överetablering i storstäder. Det finns gallerior där apoteken ligger vägg i vägg med varandra. Därför kommer vi sannolikt att se en del nedläggningar i storstäderna.

TANDVÅRDS- OCH LÄKEMEDELSFÖRMÅNSVERKET

Box 22520 [Fleminggatan 7], 104 22 Stockholm

Telefon: 08 568 420 50, Fax: 08 568 420 99, registrator@tlv.se, www.tlv.se

Org. nr 202100-5364

Fler måste dela på statens ersättning

När man tittar på apoteksmarknaden måste man känna till en viktig förutsättning. En betydande del av apotekens intäkter kommer från försäljning av receptbelagda läkemedel, en hantering som de får statlig ersättning för. Utmaningen för apoteken är att antalet recept inte har ökat sedan omregleringen. Detta betyder att fler måste dela på statens ersättning. Trots detta uppvisar de flesta apotek ett positivt resultat.

De större apotekskedjorna utnyttjar stordriftsfördelar

Det varierar kraftigt från apotek till apotek hur beroende de är av statens ersättning. För apotek i gallerior kan intäkterna från de receptbelagda varorna ligga på endast omkring 10 procent. För apotek nära sjukhus och vårdcentraler kan siffran däremot vara upp till 90 procent. De som går bäst är i regel de apotek dit kunderna är vana att gå, oavsett vilken logotyp det är på apoteket i dag. Hur bra det går beror också på hur man marknadsför sitt övriga sortiment som exempelvis näsdroppar, tandborstar och kosmetika. Vi kan också konstatera att de större apotekskedjorna utnyttjar sina stordriftsfördelar. En del småföretag går bra, andra har svårt att vara konkurrenskraftiga och saknar de stora aktörernas stordriftsfördelar. De stora kedjorna kan till exempel fördela kostnaderna för IT-system på många apotek, vilket de små aktörerna inte kan.

Ökad service och tillgänglighet till så liten kostnad som möjligt för skattebetalaren

Apoteksbranschen vill att handelsmarginalen höjs. Det är naturligt. Men vårt uppdrag var och är att bidra till att förverkliga målen för apoteksmarknadens omreglering: ökad service och tillgänglighet till apotek till så liten kostnad som möjligt för skattebetalaren – inte att skapa kraftig lönsamhet för apoteken. Här har de ett eget ansvar för att ta initiativ, differentiera sig och utveckla sin affär.

Apoteken tar initiativ för att förbättra servicen till kunderna

En nyckelfråga är emellertid om det har blivit lättare för patienter att få ut sin medicin på apoteken? Här har apoteken ett stort ansvar och det är givetvis inte bra om inte kunderna får ut sitt läkemedel direkt. Enligt Konsumentverkets undersökning år 2011 upplever kunderna att det blivit en viss försämring. Enligt branschen själv är servicegraden densamma som före omregleringen. Men nu börjar vissa apoteksföretag agera och ta initiativ för att ytterligare förbättra servicen så att kunderna får bättre tillgång till läkemedel. Vi kan också konstatera att apoteken i princip alltid har möjlighet att beställa hem läkemedel, så mycket hänger även på apotekens rutiner för inköp och lagerhållning. Marknaden är under utveckling och vi hoppas på att få se fler initiativ som underlättar för kunderna att få ut sin medicin.

De flesta apotek i glesbygd går bra

En annan viktig del i läkemedelsförsörjningen står glesbygdsapoteken för. De flesta apotek i glesbygd går bra. Ett fåtal klarar dock inte att bära sina egna kostnader – ett problem som flera av dem hade redan före omregleringen. Handelsmarginalen är inte ett bra verktyg för att lösa denna specifika fråga eftersom marginalen är en generell ersättning till apoteken. Vi vill också poängtera att det inte är fråga om någon generell glesbygdspromblematik utan att detta endast berör ett begränsat antal apotek.

Marknaden är under utveckling

Sammanfattningsvis ser vi att apoteksmarknaden i Sverige fortfarande är under utveckling och vi kan förvänta oss förändringar. Vi räknar med att apotek kommer att läggas ner i överetablerade områden, exempelvis i storstäderna. Samtidigt kommer nya apotek att öppna på andra platser i landet. Det kan också förekomma att mindre aktörer lägger ner och att större apotekskedjor slås ihop för att nå stordriftsfördelar. Dessutom kommer sannolikt flera aktörer att skapa egen distributionsverksamhet.

En rimlig ersättning till apoteken

Vi ska fortsatt ge apoteken en rimlig ersättning för att de expedierar receptbelagda läkemedel. Vi ska också fortsatt kontrollera att ersättningen ligger på en rimlig nivå. En höjd handelsmarginal innebär höjda kostnader för patienter och samhälle och vårt uppdrag är att få ut mesta möjliga hälsa för de pengar som vi lägger på läkemedel och apotek.